

**R. P. Christophori Gillii, Ex Brigantio Lvsitaniæ, Societatis
Iesv, Et in Conimbricensi Academia S. Theologiae
Professoris; Commentationvm Theologicarvm De Sacra
Doctrina, Et Essentia atque vnitate ...**

Gil, Christovão

Coloniae Agrippinae, 1610

Subiectum attributionis Theologiæ, non est actus, aut res vlla creata. cap.
3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82291](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82291)

scientia dicitur ad scibile; n. vero deinde
quaratur, quid sit scientia, iam explicari
nō debet per scibile; tunc enim cōmittitur
nugatio. Et hic est planus sensus Arist. Sed
hæc relinquamus philosophis exactiùs de-
claranda. Ad do verò ad solutionem argu-
menti, tametsi scientia referatur ad ipsum
obiectum materiale, tamen, cū id ita
sumptum, sit aptum terminare varias habi-
tudes, opus esse exquirere propriam rati-
onē dependentiæ, ac terminationis scien-
tiæ ad illud: hæc autem est scibilitas actiua,
qua id constituitur in certa, ac determina-
ta specie rationis formalis obiectiue. Se-
cundi argumēti assumptio quoque negan-
da est: ad probationē negandū est antecē-
dens, nam quomodo cumque scibile sumat-
ur, falsum est scientiā prius ad ipsum actu
terminari, quā id sit scibile: & in primis, si
sumatur prout solum dicit aptitudinē pas-
siuam, vt intelligatur; etenim, vt ait D.
Thom. i. p. q. 13. art. 7. ad 6. *sciri est simul na-
tura cum scientia: at verò scibile prius natura est,
quā sciri*: omnis enim aptitudo est prior
actu, ad quē dicit nō repugnantiam: atque
adeo erit etiam prius natura, quā sit scien-
tia, & ad ipsum terminetur. Si verò sumat-
ur in secūda acceptione, qua inuoluit acti-
uam causalitatem scientiæ, res est perspicua,
cū omnis causa sit prior effectu. Ad con-
firmationem sumptā ex Arist. respondeo
in primis auctore huius argumenti secum
pugnare: nam superius dixerat scientiam
nō esse relatiuum ad scibile, modò verò ex
ipsius Arist. dictis colligit oppositum. De-
inde respondeo, etsi scibile nō esset relati-
uum reale, de quo Philosophi diuersa sen-
tiunt, sed solum secundum dici, & modus
explicandi scientiam ad ipsum sumatur ex
determinatione extrinseca, iuxta priorem
acceptionē, nō proinde sequi carere ipsum
vi actiua determinandi intellectum, & spe-
cificandi habitus ipsius: quē importatur se-
cunda acceptione, & in qua consistit ratio
formalis subiecti in genere scibilis.

Subiectum attributionis Theologiæ,
non est actus meritorius, aut
res vili creatura.

CAPVT III.

I. **E**Xpositis terminis, ad rem veniamus.
Incipiam verò ab obiecto materiali
primario, excludendo prius opiniones fal-
sas, vt deinde veram statuam. In primis ex-
cludenda est sententia cuiusdā Roddento-
nis, quam refert, & impugnat Toletan. q.
7. prologi, art. 3. contra tertiam conclu-
sionem, asserentis habitum Theologicum
nullum habere subiectum, sed terminum

tantum, cui inhaeret, quia non est habitus
cognitiuus. Quod fundamentū inane est:
nam si per habitum cognitiuum intelligit
iudicatum, qui sit causa assensus, falsum
assumit, vt tractatu i. cap. 8. ostendi: si ve-
rò intelligit euidentem, verum dicit, sed
nihil concludit; ad rationem enim subiecti
non requiritur euidentia: sed solum vt ali-
quid de ipso affirmetur, vel negetur. Re-
iecta hac sententiā duæ aliæ se offerunt, quæ
statuunt præcipuum subiectum Theolo-
giæ rem creatam: altera est Hugonis Victor-
rini in prologo lib. i. de sacramentis cap. 2.
asserentis esse opera restaurationis; altera
Durandi volentis, vt sit actus meritorius:
quæ ferè in idem recidunt; nam, quamuis
opera restaurationis latiùs pateant, quā
actus meritorius, hic tamen, & illa sunt res
creatæ, & effectus Dei, non Deus. Et ita
conueniunt quatenus creaturam consti-
tuunt subiectum Theologiæ, & iisdem fe-
rè rationib⁹ probari possunt: & ideo omis-
sa sententia Hugonis, de opinione Duran-
di dicam, ex cuius confutatione poterit
Hugonis sententia confutari.

Porro Durandus q. 5. prologi iuxta va-
rietatem habituum Theologicorum as-
signat obiecta: tres autē habitus agnoscit,
primum fidei, secundum declaratiuum sa-
cræ Scripturæ, tertium deductiuum con-
clusionum ex reuelatis. Et primi, atque
postremi subiectum ait esse opus merito-
rium, seu actus salutes ordinabiles ad
beatitudinē, secundi verò Deum. Priorem
partē suadet à nu. 9. vsque ad vndecimum.
Primò illud est subiectum cuiusvis doctri-
næ, cuius cognitio est finis proximus eius-
dem: sacræ verò doctrinæ finis proximus
est actus meritorius: ergo & subiectum.
Maiorem propositionem explicat: quo-
niam, licet scientia practica habeat alium
finē simpliciter à cognitione obiecti, non
tamen habet alium proximū: speculatiuæ
autē idē est finis simpliciter, ac proximus.
Sic explicatam probat: quoniam in omni
doctrina cognitio subiecti secundum se, &
secundum ea, quæ ei attribuuntur, queritur
tanquam finis proximus. Assumptionem
suadet ex sententia Pauli 2. ad Timoth. 3.
*Omnis doctrina diuinitus inspirata utilis est
ad docendum, ad arguendum, ad corrigen-
dum, ad erudiendum in iustitia, vt perfectus
sit homo Dei ad omne opus bonum instructus:*
ex quo patet instructionem de bono ope-
re, quod est actus meritorius vitæ æternæ,
esse finem saltem proximum sacræ doctri-
næ: nihil enim dicitur vtile, nisi in ordine
ad finem. Secundò, id est, subiectū doctri-
næ, quod primò, ac præcipuè in ea confi-

Hug. Victor.

Durand.

II.

Actus meri-
torius quo-
modo Theo-
logiæ sub-
iectum.

2. ad Tim. 3.

deratur; & ad quod cetera omnia, quæ in ea traduntur, attributione habent: hoc autem maxime cõuenit actui meritorio respectu Theologiae: ergo is est subiectum. Assumptionem ostendit: quoniam omnia, quæ proponuntur nobis credenda in tota sacra Scriptura à principio Genes. vsq; ad finem Apocalypsis, si excipiantur ea, quæ traduntur de Deo in se, vel de Deo incarnato, cetera, inquam, omnia clara habent attributionem ad opus meritorium: nam vel sunt præcepta bene operandi, quæ decalogo continentur, quantum ad ius naturale, & alijs Scripturæ locis, quantum ad ius positium; vel sunt exempla bonorum operum, quæ continentur libris historialibus: vel monita salutaria, quæ continentur libris sapientialibus: vel præmia, ac pœnæ, quæ bene, aut male operantibus proponuntur in prophetis: & idem per singula videre est in nouo testamento: hæc autem omnia habent claram attributionem ad opus meritorium. Quæ verò, inquit, traduntur de Deo, eandem habent attributionem, quoniam non proponuntur nobis præcipue propter cognitionem, quam habemus per fidem: hæc enim est ineuidens, & imperfecta, cui ex parte nostra non repugnat, ut sit non verorum. Traduntur verò propter actum meritorium: tum quia fidei actus cum debitis circumstantijs est meritorius: tum quia proponuntur, ut regula bene agendi. Et hoc quantum ad articulos de Deo incarnato, colligitur ex illo

Ioan. 20.

Ioan. 20. Hæc autem scripta sunt, ut credatis, quia Iesus est Christus filius Dei viui, & ut credentes vitam habeatis in nomine eius, & ut cre-

Ad Galat. 4.

Ad Galat. 4. Misit Deus filium suum, factum ex muliere, factum sub lege, ut eos, qui sub lege erant redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus: accedit quod ipsa incarnatio, vita, passio, & resurrectio Christi fuerunt exempla, & incitamenta operis meritorij. Quamuis autem articuli circa Trinitatem personarum non ita expresse videantur attributionem ad opus meritorium, tamen suo modo habent; tum quia ipsum credere est actus meritorius, tum quia notitia Trinitatis est necessaria ad fidem incarnationis, quæ maxime respicit opus meritorium.

III.

Huic doctrinæ obiecit Durand. nu. 12. Theologiam in hac significatione non distinguere à fide, huius autem subiectum non esse actum meritorium, sed Deum: nam articuli reuelati, qui principaliter ad credendum proponuntur in Symbolo, non sunt de actu meritorio, sed de Deo. Respondet autem fide accipi posse vel in toto suo ambitu, quo amplectitur omnia prorsus reuelata: vel pressius, prout ea solum

mysteria respicit, quæ habent secundum maiorem dignitatem, & difficultatem: ut sunt quæ continentur in Symbolo, & dicitur fides articulorum. Et priore, inquit, modo sumpta est idem, quod Theologia in prima acceptione: & habet idem, quod illa subiectum, nempe actum meritorium: posteriore vero modo, habet pro subiecto Deum, de quo sunt omnes fere articuli. Verum ipsi quoque articuli habent attributionem ad opus meritorium, ut patet ex secundo argumento, & Symbolo Nicen. *Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cælis.* Sicut igitur scientia nautica, quamuis cõsideret altorum motus, non habet illa pro subiecto, sed nauigationem: quoniam ea ipsa syderum cõtemplatio ad nauigandum dirigitur: ita, quamuis fides, siue Theologia cõsideret mysteria difficiliora articulis contenta, non hæc erit subiectum illius, sed actus meritorius, quoniam ad hunc ipsa diuinarum personarum, & verbi incarnati notitia dirigitur.

IV.

Vel Deus
quatenus
habitus.

Posteriorem partem suæ sententiæ, nempe Deum esse subiectum Theologiæ, quatenus est habitus, quo defenduntur ac declarantur ea, quæ fides docet, & Scriptura continet, probat. n. 13. quoniam subiectum scientiæ est subiectum in conclusione principaliter scita: hoc autem in Theologia sic accepta est Deus: ergo is est subiectum Theologiæ in hac secunda acceptione. Assumptionem probat: quoniam soli articuli de Deo, & incarnatione verbi indigent declaratione, ac definitione: atqui veritates ipsarum cõtinent, sunt principales conclusiones illarum in Theologia: quibus positis, cetera, quæ ad opus meritorium pertinent, facile deducuntur, & agnoscuntur: & ideo Scriptura, quoad hæc non indiget defensione, sed solum quoad priora, quæ sunt veluti principia horum. Quod attinet ad Theologiam deductiuam num. 21. idem censet, quod de fide: quoniam idem est subiectum principiorum, & conclusionis: nam semper in conclusione subiicitur minor extremitas, quæ etiã subiicitur in assumptione: in omni autem Syllogismo deductiuo, ex principijs reuelatis articulus fidei subit locum assumptionis, & consequenter idem est subiectum, de quo ostenditur maior extremitas conclusionis Theologiæ, & quod continetur in principio fidei. Quoniam verò fidei habitum cõsiderauerat latè, ac pressè: & saltem hoc secundo modo eius subiectum Deum esse dixerat, ut à Theologia deductiua hunc etiam modum excludat, affirmat nullius scientiæ esse proprium, ut deducat conclusionem speculatiuam ex articulis: quia talis deductio

nihil

nihil, vel parum perficeret intellectum: atque ita Deum non esse per se subiectum Theologiæ deductiue: sed actum meritorium, cuius cognitio practica p se queritur in Theologia, & ex reuelatis deducitur.

V. Fidei & Theologiæ idem est subiectum.
 Hæc doctrina Durandi, quatenus asserit idē esse subiectum fidei, & Theologiæ, vera est, & communiter recepta. Ita docent Alenf. 1. p. q. 1. m. 3. S. Thom. 1. p. q. 1. art. 7. cum Caietano, Henricus in Summa, art. 19. q. 1. in fine corporis & ad 2. Richardus, q. 6. prologi, Scotus, q. 3. §. *Ex dictis patet*, Bassolis, q. 3. a. 2. §. *Contra fides*. Bachon. q. 3. art. 2. §. 1. Argent. q. 1. ad 2. argumentū ex 1. loco positus, & Capreol. q. 4. art. 1. conclusionē 5. Fundamentum est quoniam idem est subiectum primum scientiæ, & principiorum ipsius: at habitus fidei est habitus principiorum Theologiæ: ergo si Deus est fidei subiectū, erit quoque Theologiæ. Quoad alia, opinio Durandi est singularis, neque firmo nititur fundamento. Etenim, ut ipsemet cōcedit, in quavis scientia primi subiecti cognitio præcipuē intenditur: at tā in fide, quā in Theologia non intēditur præcipuē notitia actus meritorij: ergo is nō est vtriusque subiectum. Assumptio ostenditur: namque eius cognitio per fidē præcipuē intenditur, quod Christianis omnib⁹ credendū proponitur: at veritates Symbolo cōrentæ exhibentur omnib⁹ credendæ: hæc verò sunt speculatiue de Deo vno, & Trino, & Verbo incarnato, nō autē practice, de actu meritorio, ut idemmet Durand. admittit: ergo cognitio Dei, non verò actus meritorij per se, primo & præcipuē per fidem, & Theologiam intenditur. Secundò ad præcipuum subiectū debēt habere attributionē cætera omnia, quæ pertinent ad considerationē habitus, ut dictū est superius, c. 1. & ipse Durand. admittit: cætera verò, quæ traduntur in sacris literis, vel in Theologia docentur, nō habent attributionem ad actū meritorium: ergo hic nequit esse primū, præcipuumque subiectum. Assumptio patet, quoniam ex eo, quod cognitio aliqua speculatiua possit esse actus meritorius, vel occasio eius exercendi, nō habetur sufficiens attributio ad ipsum tamquam ad subiectum; cogn. nō verò eorum, quæ in Scriptura, ac Theologia speculatiue traduntur, nō aliter habere potest habitudinem ad actum meritorium, quā altero ex his duobus modis: ergo non datur attributio cæterorū ad actum meritorium sufficiens, ut hic sit primum fidei, Theologiæque subiectū. Maior propositio ostenditur, quandoquidē contemplatio naturalis attributorum diuinorum relucetium

ex operibus Dei naturalibus, si ad sint aliæ circumstantiæ requisitæ, potest esse actus meritorius in se, & occasio alterius actus meritorij, nimirū amoris Dei: nec tamen propterea Deus, quatenus eiusmodi notitiam terminat, habet attributionē ad actū meritorium. Ea verò, quæ in sacris literis speculatiue traduntur, non aliter habere sufficientem attributionem ad actū meritorium, patet in primis ex ipsa probatione Durandi, qui solas has duas causas assignat: deinde verò, quoniam omnis attributio ad praxim, tamquam subiectum scientiæ, debet subesse notitiæ practice, ne dicamus obiectum speculabile, quā tale est, pertinere ad scientiam practicam: at notitia Trinitatis, & cæterarum veritatum speculabilium diuinitus reuelatarum non est practica, neque per se ad opus dirigitur, ut ostendam Tractatu 5. c. 9. ergo eius subiectum sub ea consideratione habere nequit attributionem ad opus meritorium. Et ita ex opposito fundamento eius, quod Durand. statuit, ipsius sententia repellitur. Non enim, ut ipse sentit, Theologia est solum practica: sed simpliciter speculatiua, ut dicam loco indicato.

Iam verò distinctio, qua vitur inter Theologiam declaratiuā, siue defensionem & deductiuam, est aliena à communi sententia, & ratione: doctores enim communiter admittunt Theologiam deductiuam versari tam circa diuina, quā circa temporalia: neque parua est vtilitas, quæ ex ea sumitur agnitis plurimis veritatibus virtualiter contentis in ijs, quæ sunt formaliter reuelatæ: quas tamen ignorant ij, qui carent habitu Theologiæ deductiue: nec video cur, si in alijs scientijs acquisitio scientiæ nouæ conclusionis contentæ virtute in principijs, est egregius fructus studij, nō sit etiam suauissimus fructus agnitio plurimarum veritatum de rebus diuinis, quæ nō sciuntur explicitè, nisi studio, & opere Theologiæ deductiue: atq; adeò, si Theologia defensiva est habitus, cuius primum, ac præcipuum subiectum est Deus, cur non idē quoque erit subiectum Theologiæ deductiue. Ratio vero eius supponit falsum, nempe defensionem versari solum circa diuinitatis articulos: nam si recenscantur hærefes ab initio nascentis Ecclesiæ, vsque ad nostra tempora exortæ, non pauciores, imò plures inueniuntur circa res creatas, quā circa Deum, personasque diuinas: quibus refellendis, & veritate Catholica explicanda, atque tuenda enituit industria Theologorum. Itaque vtraque Theologia defensiva nimirum, ac deductiua per eodē

VI.

articulos, per eadē genera discurrit, & consequenter habere debet idē subiectum primum, ac praeceptum: declaratiua autē subiectum, ut ipsemet concedit, non est actus meritorius, ergo neque deductiua. Denique discursus probatiuus, vel defensiuius articulorū fidei non alias conclusiones habet, quā reuelatas: ergo si illae in se referuntur ad praxim, & habent attributionē ad actum meritorium, eandem habebunt etiam, quādo explicantur, ac defenduntur: probatio enim, vel defensio non extrahit illas à ratione, ac fine, quo reuelatae sunt: vel si quatenus terminant respectū habitus defensiui, nō habent eam habitudinem, ut vult Durādus neque secundū se habebunt.

VII.

Primum argumentum quidam soluunt dicendo, nō esse de ratione subiecti primi, ut eius cognitio sit finis habitus. Sed hoc negari nō potest: nam quod primo intenditur in scientia, est scire: & hoc distinguitur practica ab speculatiua, quod hāc contenta sit cōtemplatione, ut ultimo fine, illa ad vltiorem dirigatur: & D. Bonauent. Scotus, & alij, quos retuli tractatu 2. c. 1. cōcedunt, finē coincidere cū notitia proprii obiecti: atque adeo proprius, ac praeceptus finis scientiae erit agnitio primi ac praecepti subiecti. Itaque cōcessa maiore propositione negāda est assumptio. Ad confirmationē eius sumptā ab auctoritate Apostoli respondeo docere, ac arguere posse esse actus doctrinae speculatiuae docētis, ut superius ex D. Thoma interpretate eundē locū dixi: duo verō reliqua verba *Corrigere, ac Erudire*, referri ad practica: cū verō Theologia sit minū principaliter practica, nil mirū si ex hac parte referatur ad actū meritorium: ex hoc tamen nō efficitur actū meritorium esse praeceptū Theologiae subiectū, sed ut plurimū habere locū inter secundaria, ac minus praecepta: quod sat est, ut Scriptura dicatur, *utilis ad erudiendū, ut perfectus sit homo Dei*. Argumenti secundi assumptio negāda est, omnia verō illa, quae in eius cōfirmationē adducuntur, solum probant ad actū meritorium reduci quēdā per se, quādam occasionaliter, & per accidens, nō verō omnia per se, & ex intētionē ipsius habitus fidei: hāc enim, cū sit virtus Theologica, praeceptū circa Deū versatur. Id verō, quod dicitur, scilicet ea, quae de Deo in sacris literis traduntur, non esse praeceptū reuelata eo fine, ut credantur, sed propter actū meritiū, dupliciter exponi potest: primum ita, ut sensus sit, reuelata esse praeceptū propter opus meritiū ab eorū notitia mēsurandū, & hoc est falsum: nā fides Trinitatis, ac reliquorū mysteriorū specu-

labiliū nō per se regulat actus meritorios: hoc autē op^o erat vt esset attributio ad actū meritorium. Si verō sensus sit, idē reuelata esse, ut homo credēdo mereretur, verū est: nā Deus omnia reuelauit, ac fecit, ut credētes vitā habeamus in nomine eius: sed hoc nō est ordinari fidem ad opus meritorium, quatenus notitia est, sed quatenus actus quidā humanus est: quemadmodū si pater filium doceat metaphysicam, ut is discens exerceat actū virtutis studiositatis, eoque mereatur apud Deum, cōtemplatio speculatiua filij pertinet ad actum meritorium, ut actus humanus studiosus: quod non tollit quo minū, quatenus notitia est, terminetur ad obiectū speculabile, & sub ea ratione scibilitatis nō habeat attributionem ad actū meritorium, ita prorsus Deus quidem reuelauit obiecta speculabilia pertinentia ad Deitatem, voluitque ut homo credendo mereretur, tamquam per actum studiosum, nō tamen proinde reuelata habēt attributionē ad actū meritorium, tamquam ad subiectū praeceptum eiusdē habitus: imō propter se ipsa cognoscuntur: adeo enim excellens res est tā sublimia mysteria etiā ineuidēter agnoscere, ut hāc cognitio solum propter se ipsam expeti possit, ut re vera expetitur: nā Deus posset absque notitia S. Trinitatis, per fidē iustificare, & glorificare hominem; & tamen voluit eam nobis ecommunicare etiam propter ipsam notitiam in se.

Ad duas rationes, quibus ostēditur hāc referri ad actū meritorium, patet solutio ex dictis. Ad primā quidem, quoniam, ut iam dixi, ex eo, quod notitia sit actus meritorius, non habet attributionem ad illud, ut ad subiectum eiusdē habitus. Ad secundum verō, quoniam fides S. Trinitatis non est per se regula agendorum: quamvis autē fides regulas agendi praescribat, id habet secundum minū praeceptam partem sui, & idē nō sequitur, ut praeceptum subiectum sit actus meritorius. Auctoritates verō, quas ad hoc institutum adducit, solum ostendunt finē extrinsecum fidei intentum à Deo agente, esse salutem nostram, nō verō finem propriū ipsius fidei, ac Theologiae, quatenus iunt notitiae quādā obiecti: ut fufius exponam in tractatu de ratione practica, vel speculatiua Theologiae: quae verō hoc modo referuntur, nō habent attributionem, qualem exigit subiectū scientiae practicae. Ratio verō attributionis articulorū S. Trinitatis ad opus meritorium nō est apta, ut ex dictis constat: quia nō sat est notitiā ipsam esse opus meritiū: neque esse necessariā ad percipiendū mysterium

VIII.

incarna-

incarnationis, quod ipsum non est opus meritorium: neque ad illud attributionem habet per se, sed solum ex intentione Dei operantis.

IX. Denique solutio obiectionis tradita à Durando non satisfacit: nam si fides, vel Theologia eorum, quæ habent maiorem excellentiam, speculatiua est absque attributione ad actum meritorium, & habet Deum per subiecto, sanè, cum horum notitia sit magis expetibilis, & non minus necessaria singulis, quam omnis notitia fidei practica, ut ipse concedit, dicendum omnino est præcipuum obiectum fidei, ac Theologiae non esse actum meritorium: quandoquidè non est subiectum præcipuarum conclusionum; quod ipse requirit ad rationem præcipui subiecti: exemplum verò, quo vitur, non tollit difficultatem. Nauta enim non considerat astra, & faciem cœli, quæ nauta, sed quæ astrologus, ac philosophus naturalis, quibus scientijs nautica ex parte subalternatur, & quamuis postea ea cognitione utatur, tamquam assumptione ad colligendam conclusionem practica ex principio alio nautico practico, illa tamè secundum se est verè speculatiua, & nullius praxis immediatè regulatiua.

Præcipuum subiectum Theologiae est Deus.

CAPVT IV.

I. **E**xpendendum nunc est, utrum Deus sit primum subiectum Theologiae. Pars negans suaderetur in primis ex Philosopho lib. 1. Poster. c. 23. asserente scientiam omnem esse vnus generis subiecti partes, ac passionem considerantem: Deus autè partium, & passionum expers est: quare subire nequit rationem subiecti. Secundò omnis habitus discursiuis de aliquo subiecto procedit, aut per causam, aut per effectum ad demonstrandum aliquid de illo: Theologia neutro modo procedere potest: non per causam, quia diuina carent omnino causa: & si quis dicat sat esse, ut procedat ratione aliqua à priore, quales sunt in diuinis, non expedit nodum: namque ut hoc modo procederet, opus erat habere cognitionem definitiuam Dei, in quam reduci debet notitia omnis à priore; hanc autè in via non habemus, ut per se patet: imò si haberemus, euidenter agnosceremus omnia, quæ per fidem, ac Theologiam obscurè cognoscimus: atque adeo euacuaretur fides, & Theologiae via ab illa dependens. Non procedere autè ab effectu constat, quoniam mysteria, quæ pertinent ad Trinitatem personarum, & ad consilium, & decreta libera voluntatis diuinæ nobis per fidem reuelata, ex nullo effectu creato

possunt innotescere: ergo, cum Theologia circa illa versatur, non potest discurrere ex effectis. Tertiò primum subiectum continere debet virtute veritates omnes pertinentes ad habitum, cuius est subiectum, non quocumque modo, sed ita, ut ad ipsum, & eius definitionem, tamquam ad primam rationem cognoscendi resoluantur omnes: Deus autem non continet hoc modo veritates omnes in Theologia agnoscibiles: ergo non est subiectum Theologiae. Maior propositio habetur ex doctrina tradita: explicatio verò modò addita est etiam ad mentem ipsorum, & ratione constat: nam, si, ut res aliqua sit subiectum cuiusvis habitus, sat est, ut sit quomodocumque causa veritatum pertinentium ad illud, Deus esset primum subiectum omnium scientiarum: omnes enim veritates ad quamvis scientiam, vel habitum spectantes sunt à Deo tamquam à vera, & prima causa ipsarum. Assumptio verò ostenditur: namque ut veritates aliquæ resoluantur ultimo in aliquid, tamquam in primum subiectum, necessariò resolui debent in vnum principium complexum, constans eodè subiecto: assensus enim discursiuis non resoluitur immediatè in terminos simplices, sed remotè per assensum principij complexi: non datur autè vnum principium reuelatum constans termino, Deus, loco subiecti, in quod omnes conclusiones Theologiae resoluantur: ergo neque in Deum resoluntur. Minor propositio huius Syllogismi probatur: nam discursus Theologicus pro diuersitate materiae resoluitur ultimo in propositiones immediatè reuelatas: hæc autè sunt diuersæ, quas omnes non opus est constare termino, Deus, neque Theologi est principia ipsa reuelata ulterius resolueret. Et confirmatur, quoniam soli assensus euidentes resoluntur ultimò in terminos simplices: ineuidetes enim non oriuntur ex simplici apprehensione terminorum: assensus autè Theologici sunt ineuidetes, ut constabit inferius: non ergo possunt ultimò resolui in Deum simplici apprehensione cognitum. Denique ex sententia Arist. lib. 3. metaph. textu 12. de singulari non est scientia: Deus autè singulare quid est: non ergo potest esse obiectum scientiæ.

II. Dico primum. Deus est primum subiectum Theologiae. Ita Alenf. 1. p. q. 1. m. 3. docens materiam Theologiae, secundum rationem essentiae, quæ principalius cognoscitur, & ad cuius notitiam aliorum cognitio ordinatur, esse diuinam substantiam. Albert. in 1. d. 1. art. 2. & tract. 1. Summæ, quæst. 3. m. 1. S. Thom. 1. p. q. 1. art. 7. & q. vnica prologi, art. 4. ad 1. & in 2. script. q. 1. art. 2. Bonauent. q. 1. Egid. 1. p.

prologi,

Aristot.
Deus an
Theologia
possit esse
subiectum.

Aristot.

II.
Alenf.

Albert.
S. Thom.

Bonauent.
Egid.